

قوانین داوری در اندونزی



BASYARNAS-MUI

BAPMI

Badan Arbitrase Pasar Modal Indonesia
Indonesian Capital Market Arbitration Board

داوری از دیرباز در اندونزی به عنوان جایگزینی مطلوب تر برای رسیدگی های دادگاهی شناخته شده، زیرا هم انعطاف پذیری بیشتری دارد و هم زمان کمتری برای حل و فصل اختلاف صرف می کند. مهم ترین مزیت داوری، قابلیت اجرای جهانی آن است که به لطف کنوانسیون ۱۹۵۸ سازمان ملل متحد درباره شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی (کنوانسیون نیویورک)، و نیز آزادی طرفین در انتخاب داوران خود تضمین شده است. احکام صادره از دادگاه های خارجی در اندونزی قابل اجرا نیستند و در مقابل، اجرای احکام دادگاه های اندونزی در تعداد قابل توجهی از کشورهای دیگر نیز بسیار دشوار یا تقریباً غیرممکن است. افزون بر این، طرفین هیچ نقشی در انتخاب قضاتی که قرار است در مورد پرونده شان تصمیم بگیرند، ندارند. از دیگر مزایا، کوتاه بودن مدت زمان حل اختلاف از طریق داوری است. بر اساس ماده ۴۸ قانون شماره ۳۰ سال ۱۹۹۹ اندونزی (قانون داوری)، جلسات داوری باید حداکثر ظرف ۱۸۰ روز از زمان تشکیل هیئت داوری به پایان برسد، و رأی داوری باید ظرف ۳۰ روز پس از ختم جلسات صادر شود. هرگونه تمدید زمان نیز تنها با توافق متقابل طرفین ممکن است.

در مقابل، رسیدگی های دادگاهی ممکن است مدت زمان بسیار طولانی تری داشته باشند، زیرا قانون هیچ محدودیت زمانی خاصی برای دادگاه ها تعیین نکرده است. همچنین، احکام دادگاه ممکن است مشمول دو یا حتی سه مرحله تجدیدنظر شوند. در حالی که آرای داوری نهایی، الزام آور و غیرقابل تجدیدنظر هستند. مزیت دیگر داوری این است که قانون داوری اندونزی سطحی از محرمانگی را تضمین و به طرفین اجازه می دهد سطح بالاتری از حفاظت اطلاعات را نیز با توافق خود اعمال کنند.

یکی از معایب احتمالی داوری می تواند هزینه ها باشد. رسیدگی قضایی در دادگاه های اندونزی نسبتاً کم هزینه تر از بسیاری از حوزه های قضایی با نظام Common Law^۱ است، در حالی که داوری ممکن است هزینه های بیشتری در بر داشته باشد. با این حال، این هزینه ها تا حدی قابل کنترل توسط طرفین است، به ویژه اگر در روند داوری رویکردی همکاری آمیز در پیش گیرند.

^۱ در این نظام قضایی با تکیه بر احکام و رویه های قبلی، قانون را تفسیر و گسترش می دهد

آیا بیشتر داوری‌ها در اندونزی نهادی هستند یا موردی (ad hoc)؟ داخلی هستند یا بین‌المللی؟ و کدام نهادها یا قواعد بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند؟

قانون داوری اندونزی نگاه سرزمینی (territorial) به ماهیت داوری دارد؛ به این معنا که تمام داوری‌هایی که در قلمرو اندونزی انجام می‌شوند، "داوری داخلی" محسوب می‌شوند، و داوری‌هایی که خارج از خاک اندونزی برگزار می‌شوند، صرف‌نظر از ملیت طرفین، قانون حاکم بر قرارداد، یا محل وقوع موضوع اختلاف "داوری بین‌المللی" به‌شمار می‌آیند.

اندونزی چند نهاد داوری دارد که قدیمی‌ترین و رایج‌ترین آن، نهاد داوری ملی اندونزی (Badan Arbitrase Nasional Indonesia – BANI) است، که هر سال تعداد قابل‌توجهی پرونده را رسیدگی می‌کند. علاوه بر آن، نهادهای داوری تخصصی در صنایع خاص نیز وجود دارند (برای مثال در حوزه‌های ساخت‌وساز یا بازرگانی کالا)، اما تعداد پرونده‌های آن‌ها بسیار کمتر است.

همچنین داوری موردی (ad hoc arbitration) و داوری تحت نظارت اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC administered arbitration) نیز در اندونزی رایج هستند، اما هیچ آمار رسمی‌ای وجود ندارد که بتوان بر اساس آن میزان استفاده از هر کدام را دقیقاً مقایسه کرد.

بر اساس ماده ۵(۱) قانون داوری اندونزی، فقط اختلافات تجاری (commercial disputes) را می‌توان از طریق داوری حل کرد. رایج‌ترین مواردی که معمولاً به داوری ارجاع داده می‌شوند شامل اختلافات بیمه‌ای (insurance disputes)، فسخ یا خاتمه قرارداد نمایندگی (agency agreements)، اختلافات مربوط به اجاره‌های تجاری (commercial leases)، اختلافات میان یا بین پیمانکاران حوزه‌های نفت، گاز یا معدن، و سایر اختلافات قراردادی عمومی (general contractual claims) می‌باشد.

اگرچه طبق قانون داوری، همان‌طور که در بالا ذکر شد، مدت زمان رسمی برای داوری حداکثر ۲۱۰ روز از زمان تشکیل هیئت داوری تا صدور رأی است، اما در عمل این محدودیت زمانی اغلب نادیده گرفته یا تمدید می‌شود. با این حال، حتی در صورت لغو مهلت اصلی، باید مهلت جایگزین مشخصی تعیین شود، و به همین دلیل به‌ندرت داوری‌ای در اندونزی بیش از یک سال طول می‌کشد.

بر اساس ماده ۳۳ قانون داوری اندونزی، هیئت داوری این اختیار را دارد که در صورت درخواست یکی از طرفین یا در نتیجه صدور رأی موقت یا موقوف به شرط (interim or provisional award)، و یا اگر در جهت بررسی بهتر پرونده لازم بداند، مدت رسیدگی را تمدید کند. قانون داوری اندونزی برخی شرایط را برای کسانی که می‌توانند داور باشند تعیین کرده است، اما ملیت (تابعیت) در میان این شرایط ذکر نشده است. شرایط اصلی برای داور شدن مطابق قانون داوری، معیارهای اصلی شامل سن و تجربه کافی، استقلال از دادگاه‌ها یا نهادهای دولتی و رعایت صلاحیت حرفه‌ای (توضیح بیشتر در بخش V(iii) قانون داوری آمده است).

نهاد BANI (Badan Arbitrase Nasional Indonesia) داوران خود را از میان فهرست رسمی داوران مورد تأییدش انتخاب می‌کند، اما در این فهرست، تعدادی داور تبعه خارجی نیز حضور دارند. تا امروز، داوران خارجی نیازی به دریافت مجوز کار (work permit) برای داوری در اندونزی نداشته‌اند. تا زمانی که حضور آنان در کشور بیش از ۶۰

روز نباشد (یا مدت بیشتری در صورت وجود پیمان مالیاتی دوجانبه بین اندونزی و کشور محل اقامتشان)، آن‌ها مشمول مالیات بر درآمد اندونزی نیز نمی‌شوند. بنابراین، در عمل هیچ محدودیت مؤثری برای داوران خارجی در اندونزی وجود ندارد.

مطابق ماده ۲۹(۲) قانون داوری اندونزی، طرفین می‌توانند توسط وکیل یا نماینده قانونی (counsel) در داوری نمایندگی شوند، به شرط آنکه وکالت‌نامه رسمی (power of attorney) به او داده باشند. در نتیجه، هیچ مانعی برای حضور وکلای خارجی در داوری‌های اندونزی وجود ندارد. تا کنون نیز نشانه‌ای مبنی بر الزام وکلای خارجی به دریافت مجوز کار در چنین مواردی وجود نداشته است، اگرچه در صورتی که وکیل مدت زیادی را در خاک اندونزی سپری کند، ممکن است این موضوع در آینده مورد توجه مقامات قرار گیرد. همچنین، باید مقررات مالیاتی اندونزی نیز در نظر گرفته شود، به‌ویژه اگر وکیل در طول یک دوره ۱۲ ماهه ۶۰ روز یا بیشتر در اندونزی حضور داشته باشد، زیرا در این صورت ممکن است مشمول مالیات بر درآمد محلی شود.

سوالی که معمولاً مطرح می‌شود این است که چه قانونی بر روند داوری‌هایی که مقرر آن‌ها در اندونزی است، حاکم است؟ آیا این قانون برای داوری‌های داخلی و بین‌المللی یکسان است؟ آیا قانون ملی داوری اندونزی بر اساس "قانون نمونه آنسیترال (UNCITRAL Model Law)" است؟ قانون شماره ۳۰ سال ۱۹۹۹، بر تمام داوری‌هایی که در داخل خاک اندونزی برگزار می‌شوند حاکم است. بر اساس نظام حقوقی اندونزی، تمام این داوری‌ها "داوری داخلی" محسوب می‌شوند، حتی اگر طرفین خارجی باشند. این قانون همچنین نحوه اجرای آرای داوری بین‌المللی را که در کشورهای عضو کنوانسیون نیویورک صادر شده‌اند، تنظیم می‌کند. قانون داوری اندونزی بر اساس قانون نمونه آنسیترال (UNCITRAL Model Law) تدوین نشده است، اما چندین ماده و مفهوم مشابه با آن دارد.

همان‌طور که در بالا اشاره شد، اندونزی رویکرد سرزمینی (territorial approach) را اتخاذ کرده است. مطابق ماده ۹۱(۱) قانون داوری اندونزی تمام داوری‌هایی که در داخل اندونزی برگزار می‌شوند، "داوری داخلی" محسوب می‌شوند و تمام داوری‌هایی که در خارج از اندونزی برگزار می‌شوند، صرف‌نظر از ملیت طرفین، محل موضوع اختلاف، یا قانون حاکم بر قرارداد "داوری بین‌المللی" به‌شمار می‌آیند. تفاوت اصلی میان این دو، در نحوه اجرای رأی داوری (enforcement) است.

اندونزی از طریق فرمان ریاست‌جمهوری شماره ۳۴ سال ۱۹۸۱، به کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸ (در مورد شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی) ملحق شده است، و از طریق قانون شماره ۵ سال ۱۹۶۸، به کنوانسیون واشنگتن (Washington Convention) نیز پیوسته است که ناظر بر داوری‌های مربوط به سرمایه‌گذاری بین‌المللی تحت نظارت مرکز ICSID است. در هنگام الحاق به کنوانسیون نیویورک، اندونزی دو شرط (reservation) را اعمال کرد: (۱) شرط تجاری بودن – (commerciality reservation) فقط آرای مربوط به اختلافات تجاری را می‌پذیرد و (۲) شرط عمل متقابل – (reciprocity reservation) فقط آرای صادره از کشورهای عضو کنوانسیون نیویورک را اجرا می‌کند.

در قانون داوری اندونزی هیچ اشاره‌ای وجود ندارد که راهنمایی خاصی درباره‌ی قوانین ماهوی قابل اعمال ارائه دهد. با این حال، برخی معاملات وجود دارند که دولت بر آن‌ها نظارت یا کنترل دارد؛ از جمله معاملاتی که مربوط به انتقال مالکیت یا ایجاد منافع تضمینی (وثیقه‌ای) بر زمین، کشتی‌های دریایی، و سهام شرکت‌های خصوصی اندونزیایی هستند. این

نوع معاملات فقط می‌توانند تحت حاکمیت قانون اندونزی انجام شوند. همچنین، برخی قراردادهای مرتبط با پروژه‌های زیرساختی و منابع طبیعی نیز طبق سایر قوانین الزاماً باید تابع قانون اندونزی باشند. در غیر این موارد، طرفین آزادند که به‌طور متقابل قانون ماهوی حاکم بر تفسیر و اجرای قرارداد خود را تعیین کنند.

چنانچه طرفین چنین قانونی را تعیین نکرده باشند، هیئت داورى باید تصمیم بگیرد که کدام قانون بر اختلاف حاکم خواهد بود. این تصمیم معمولاً بر اساس استدلال‌ها و لوايح طرفین گرفته می‌شود. تعیین قانون مناسب بر پایه‌ی معیارهای معمول از جمله نقاط ارتباط (points of connection)، ملیت طرفین، محل اجرای قرارداد و هرگونه اشاره به مفاد قانونی در متن قرارداد می‌باشد.

به طور کلی، دادگاه‌های اندونزی در صورتی که طرفین قانون خاصی را تعیین نکرده باشند، قانون اندونزی را اعمال می‌کنند، مگر آنکه دلایل قوی وجود داشته باشد که نشان دهد قانون دیگری باید حاکم باشد. به همین ترتیب، داوران نیز در صورتی که اختلاف ارتباط قابل توجهی با اندونزی داشته باشد (به‌ویژه زمانی که اختلاف مربوط به یک پروژه یا فعالیت تجاری در اندونزی باشد) تمایل دارند قانون اندونزی را به عنوان قانون حاکم اعمال کنند.

موافقت‌نامه‌ی داورى در اندونزی باید به‌صورت کتبی تنظیم و همچنین با شرایط عمومی اعتبار قراردادهای که در قانون مدنی اندونزی (ماده ۱۳۲۰ و بعد از آن) آمده است، مطابقت داشته باشد. این شرایط شامل اهلیت قانونی طرفین، توافق آگاهانه و آزاد (meeting of the minds by free consent)، تعریف روشن تعهدات و مسئولیت‌های هر یک از طرفین و هدف یا موضوع قانونی قرارداد می‌باشد. در مواردی که موافقت‌نامه‌ی داورى پس از بروز اختلاف بین طرفین منعقد شود، الزامات خاص‌تری اعمال می‌گردد. طبق ماده ۹ قانون داورى، چنین توافقی باید به صورت سند رسمی (تنظیم‌شده توسط دفتر اسناد رسمی) باشد، ماهیت اختلاف را بیان کند، هویت طرفین و داوران را مشخص و محل و بازه زمانی برگزاری داورى را تعیین کند. عدم رعایت این شرایط موجب بی‌اعتباری موافقت‌نامه‌ی داورى خواهد شد.

هم قانون داورى و هم آیین‌نامه‌های مؤسسه داورى ملی اندونزی (BANI)، ارتباطات الکترونیکی را به‌عنوان «نوشتار» معتبر می‌شناسند. طبق ماده ۴ بند (۳) قانون داورى، اگر موافقت‌نامه داورى از طریق مکاتبات (از جمله فکس یا ایمیل) منعقد شود، باید مدرکی دال بر دریافت مکاتبات نیز وجود داشته باشد.

افزون بر این، درج شرط داورى در قراردادی با شخص ثالث و اشاره به آن در قرارداد اصلی بین طرفین اختلاف، به‌طور معمول برای تشکیل یک موافقت‌نامه معتبر داورى کافی نیست. به عنوان قاعده کلی، طرفی که با داورى مخالفت می‌کند باید آن شرط داورى را خوانده و صریحاً و کتبی با شمول آن موافقت کرده باشد. این تفسیر بر مبنای الزام کتبی بودن موافقت‌نامه داورى در ماده ۴ قانون داورى و همچنین مقررات ماده ۱۳۲۰ و مواد بعدی قانون مدنی است که پیش‌تر ذکر شد.

بر اساس قانون داورى اندونزی، هرگاه اختلافی به داورى ارجاع داده شود یا موافقت‌نامه‌ای برای داورى وجود داشته باشد، دادگاه‌ها صلاحیت رسیدگی به آن موضوع را ندارند و باید اجازه دهند که اختلاف توسط هیئت داورى مورد رسیدگی قرار گیرد (مطابق مواد ۳ و ۱۱ قانون داورى). در این قانون هیچ ماده‌ای وجود ندارد که دادگاه را موظف کند طرفین را ملزم به رجوع به داورى نماید؛ بلکه دادگاه فقط موظف است صلاحیت خود را رد کند. بنابراین، این تصمیم به اختیار طرفین است که آیا واقعاً به داورى مراجعه کنند یا خیر.

شرط‌های چندمرحله‌ای^۲ (multi-tier clauses) تا حدی در قراردادهای اندونزیایی رایج‌اند، هرچند احتمالاً در اکثریت قراردادهای وجود ندارند. با این حال، فرهنگ اندونزیایی به طور طبیعی تمایل به حل و فصل دوستانه‌ی اختلافات پیش از آغاز داورى یا دعوای قضایی دارد.

طبق ماده ۴۵ قانون داورى اندونزی، هیئت داورى موظف است پیش از آغاز رسیدگی، طرفین را به مصالحه ترغیب کند. در پرونده‌های قضایی نیز، دادگاه طبق قانون موظف است پیش از ورود به رسیدگی، طرفین را به میانجی‌گری ارجاع دهد. چنانچه قرارداد تصریح کند که باید پیش از داورى، تلاش برای میانجی‌گری یا سایر روش‌های حل اختلاف جایگزین (ADR) صورت گیرد، و یکی از طرفین بدون انجام این مراحل مستقیماً داورى را آغاز کند، در این صورت طرف مقابل (خواننده) باید اعتراض خود را نزد هیئت داورى مطرح کند. همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، دادگاه‌ها صلاحیت مداخله در چنین مواردی را ندارند.

با این حال، طبق ماده ۱۳۳۸ قانون مدنی اندونزی، هر قرارداد معتبر میان طرفین در حکم قانون میان آن‌هاست؛ بنابراین اگر قرارداد تحت حاکمیت قانون اندونزی باشد، هیئت داورى می‌تواند تصمیم بگیرد که یا صلاحیت خود را رد کند، یا طرفین را ملزم سازد ابتدا مراحل پیش‌نیاز (مانند مذاکره یا میانجی‌گری) را طی کنند، سپس رسیدگی را آغاز نماید.

قانون داورى اندونزی به صراحت تصریح می‌کند که داورى تنها در صورتی ممکن است که هر دو طرف به آن توافق کرده باشند. بنابراین، تنها در صورتی که طرفین بطور متقابل با رجوع به داورى موافقت کرده باشند، موافقت‌نامه داورى لازم‌الاجرا خواهد بود.

قانون داورى اندونزی مقرر می‌دارد که برای الزام‌آور بودن داورى، باید توافق‌نامه‌ای کتبی و صریح بین طرفین وجود داشته باشد. علاوه بر این، طبق ماده ۱۳۳۸ قانون مدنی اندونزی، فقط اشخاصی که خودشان قراردادی را امضا کرده‌اند، متعهد به مفاد آن قرارداد هستند. بنابراین، موافقت‌نامه‌های داورى در اصل نمی‌توانند اشخاص ثالث (غیرامضاکننده) را متعهد کنند، مگر در شرایط استثنایی که طرف ثالث به‌طور مستقل و کتبی به آن بپیوندد یا رفتار او به‌گونه‌ای باشد که رضایت ضمنی به داورى تلقی شود (که در عمل به ندرت پذیرفته می‌شود).

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، طبق قانون داورى اندونزی، تنها اختلافاتی از ماهیت تجاری (commercial) و آن‌هایی که طرفین قانوناً اختیار حل و فصل آن‌ها را دارند، می‌توانند به داورى ارجاع داده شوند. هرچند در قانون داورى اندونزی صراحتاً به اصل صلاحیت بر صلاحیت (kompetenz-kompetenz) اشاره نشده است، اما از مفاد مواد ۳ و ۱۱ قانون داورى می‌توان استنباط کرد که فقط هیئت داورى صلاحیت دارد درباره‌ی صلاحیت خود تصمیم بگیرد، و نیز تعیین کند که آیا اختلاف مطروحه قابل داورى هست یا خیر. به بیان دیگر، داوران خود تصمیم می‌گیرند که آیا موضوعی در حوزه‌ی صلاحیت داورى قرار دارد یا خیر، نه دادگاه‌ها.

از نظر فنی، طرح دعوای قضایی برای حل اختلافی که طرفین درباره‌ی آن به‌طور کتبی توافق کرده‌اند که از طریق داورى حل شود، تخلف از قانون داورى اندونزی محسوب می‌شود. طبق ماده ۱۱(۲) قانون داورى، قاضی موظف است اعلام کند که دادگاه صلاحیت رسیدگی به چنین اختلافی را ندارد. با این حال در عمل، دادگاه‌ها هر دعوایی را

^۲ شرط‌هایی که مستلزم مذاکره، میانجی‌گری و سپس داورى

که به آن‌ها ارائه شود ثبت و بررسی اولیه می‌کنند، بنابراین این موضوع بر عهده‌ی طرفی است که به داوری استناد می‌کند (یا خود داوری را آغاز کرده است) تا اعتراض خود را نسبت به صلاحیت دادگاه مطرح کند. این اعتراض باید توسط خواننده (defendant) و پیش از ارائه‌ی پاسخ به دادخواست شاکی (plaintiff's statement of claim) تسلیم شود. ارائه‌ی چنین اعتراض صلاحیتی (jurisdictional objection) به‌هیچ‌وجه به‌معنای انصراف یا چشم‌پوشی از حق رجوع به داوری نیست.

بر اساس اصل آزادی قراردادهای در قانون مدنی اندونزی، طرفین می‌توانند داوران را خود تعیین کنند (مگر اینکه توافق دیگر کرده باشند). با این حال، اگر طرفین نتوانند بر سر انتخاب داور توافق کنند، یا داور را مطابق مفاد توافق داوری خود تعیین نکرده باشند، و در توافق خود هیچ مرجع انتصابی دیگری را (به‌صورت مستقیم یا از طریق ارجاع به آیین‌نامه‌های خاص یا نهادهای داوری) مشخص نکرده باشند، قانون داوری مقرر می‌کند که این انتصاب باید توسط رئیس دادگاه منطقه‌ای (District Court) انجام شود. در مورد داوری تحت نهاد BANI (اتاق داوری ملی اندونزی)، تأیید رئیس BANI برای همه انتصابات الزامی است، حتی اگر داور سوم (رئیس هیئت داوری) توسط دو داور منتخب طرفین تعیین شده باشد. در عمل، BANI اغلب رئیس هیئت داوری را بدون مشورت قبلی با طرفین یا داوران منتخب آن‌ها تعیین می‌کند.

هر داور باید قبول مسئولیت خود را به‌صورت کتبی اعلام کند. پس از پذیرش مأموریت، داور نمی‌تواند بدون رضایت طرفین از سمت خود کناره‌گیری کند. در صورتی که طرفین رضایت ندهند، رئیس دادگاه منطقه‌ای می‌تواند داور را از انجام وظایفش معاف کند. (ارجاع به ماده ۱۹ قانون داوری اندونزی)

مطابق ماده ۱۸ بند ۱ قانون داوری اندونزی، هر داور پیشنهادی موظف است هر موضوعی را که ممکن است بر استقلال او تأثیر بگذارد یا باعث ایجاد شائبه جانبداری در صدور رأی شود، به طرفین افشا کند. تنها در صورتی که داور توسط دادگاه منصوب شده باشد، دادگاه در بررسی درخواست رد یا جرح آن داور نقش دارد. اگر داور منفرد باشد و نسبت به او اعتراض (چالش) مطرح شود، این اعتراض ابتدا مستقیماً به خود داور ارائه می‌شود. اما اگر اختلاف توسط هیئتی از داوران رسیدگی شود، اعتراض باید به کل هیئت داوری ارائه گردد. در صورتی که داوری که مورد اعتراض قرار گرفته توسط دادگاه منصوب شده باشد، درخواست رد داور باید به دادگاه تسلیم شود. (مطابق ماده ۲۳ قانون داوری اندونزی)

آیا محدودیت‌هایی برای افرادی که می‌توانند به‌عنوان داور منصوب شوند وجود دارد؟ آیا داوران وظایف اخلاقی دارند؟ در صورت وجود، منبع و ماهیت کلی این وظایف چیست؟ قانون داوری اندونزی (ماده ۱۲) محدودیت‌هایی را برای کسانی که می‌توانند به‌عنوان داور خدمت کنند، تعیین کرده است. بر اساس این ماده، داور باید صلاحیت انجام اعمال حقوقی را داشته باشد، حداقل ۳۵ سال سن داشته باشد، با هیچ‌یک از طرفین دعوا نسبت نسبی یا سببی نداشته باشد، هیچ منافع مالی یا منافع دیگر در نتیجه داوری نداشته باشد و حداقل ۱۵ سال تجربه و تسلط فعال در زمینه مربوطه داشته باشد. علاوه بر این، قضات، دادستان‌ها، منشی‌های دادگاه و سایر مقامات دولتی یا قضایی نمی‌توانند به‌عنوان داور منصوب یا انتخاب شوند.

هیچ قاعده خاصی خارج از قانون داوری برای تنظیم تعارض منافع داوران وجود ندارد. در قانون داوری هیچ اشاره‌ای به راهنمای IBA نشده است و در هیچ منبع رسمی دیگری نیز نیامده است؛ با این حال، بیشتر داوران حرفه‌ای با این دستورالعمل‌ها آشنا هستند و معمولاً آن‌ها را رعایت می‌کنند. بر اساس ماده ۲۲(۱) قانون داوری، طرفین می‌توانند در صورتی

که «دلیل موجه و مستند معتبری وجود داشته باشد که موجب تردید در استقلال داور یا بی‌طرفی او در صدور رأی شود»، نسبت به داور اعتراض یا درخواست عزل ارائه کنند. همچنین طبق ماده ۲۲(۲)، اگر ثابت شود که داور با یکی از طرفین یا وکلای قانونی آن‌ها رابطه خانوادگی، مالی یا شغلی دارد، می‌توان او را از سمت داوری برکنار کرد.

ملاحظات:

- عمل داوری در اندونزی از اواسط قرن نوزدهم وجود داشته است. پیش از استقلال کشور، این نهاد تحت مواد ۶۱۵ تا ۶۵۱ از آیین دادرسی مدنی هلند برای اروپاییان (Reglement op de Rechtsvordering یا RV) مستعمراتی اداره می‌شد. پس از استقلال اندونزی، نظام حقوقی ملی همچنان نهاد داوری را به رسمیت شناخت. بر اساس قانون اساسی ۱۹۴۵ اندونزی، قوانین سابق هلندی که با مفاد قانون اساسی مغایرت نداشتند، تا زمانی که با قوانین جمهوری اندونزی جایگزین نشوند، (اگر نه به‌طور کامل الزام‌آور، دست‌کم به‌عنوان راهنما برای نظام حقوقی جدید) معتبر و لازم‌الاجرا باقی می‌مانند. با این حال، تا پیش از سال ۱۹۹۹، داوری در اندونزی معمولاً به‌عنوان یک فرایند پیش‌مقدماتی حل اختلاف قبل از اقامه دعوی در دادگاه‌ها تلقی می‌شد. ماده ۱۵ قانون شماره ۱ سال ۱۹۵۰ درباره ساختار، صلاحیت و فرایند دادرسی دیوان عالی کشور، به دیوان عالی اندونزی (Mahkamah Agung) اختیار می‌داد که به تجدیدنظر در آراء داوری رسیدگی کند. از این‌رو، تا پیش از تصویب نخستین قانون رسمی داوری در اندونزی، دیوان عالی کشور نقش نظارتی و تجدیدنظرخواهی بر داوری‌ها را ایفا می‌کرد.
- شکایات متعددی نسبت به هزینه‌بر و زمان‌بر بودن روند داوری در BANI مطرح شده است. همچنین، بسیاری از طرفین ابراز کرده‌اند که داوران منصوب از سوی BANI همواره سطح تخصص و صداقت مورد انتظار در انجام وظایف خود را ندارند. به دلیل نبود اطلاعات شفاف درباره صلاحیت حرفه‌ای داوران، معمولاً طرفین در انتخاب داورانی با تجربه و آشنایی کافی با فرایند داوری با مشکل مواجه می‌شوند. علاوه بر این، طبق قواعد داوری جدید BANI مصوب سال ۲۰۲۱، طرفین تنها در صورتی می‌توانند نسبت به انتصاب داور از سوی رئیس BANI اعتراض کنند که دلیل موجهی برای تردید در صلاحیت یا تعارض منافع وی وجود داشته باشد.
- به دلیل نارضایتی از کیفیت آرای صادره توسط BANI، در عمل، بسیاری از این آراء به دادگاه‌ها ارجاع داده می‌شوند تا مورد بررسی مجدد قرار گیرند، به این استناد که داور ممکن است قانون را نادرست اعمال کرده یا در تشخیص حقایق مرتکب اشتباه شده باشد. در نتیجه، تعداد قابل توجهی از آراء BANI در عمل در دادگاه‌های اندونزی مورد اعتراض و بررسی قضایی قرار گرفته‌اند.
- در پرونده PT Pura Barutama علیه شرکت دولتی چاپ پول اندونزی (PERURI)، رأی داوری توسط دادگاه‌های اندونزی لغو شد. علت این امر آن بود که:
 ۱. خواهان در جریان رسیدگی داوری، اسناد تعیین‌کننده و مهمی را به‌طور عمدی پنهان کرده بود،
 ۲. رئیس هیأت داوری (که هم‌زمان رئیس نهاد داوری BANI نیز بود) با خواهان رابطه‌ای داشت و در نتیجه بی‌طرف و مستقل نبوده است. بر اساس ماده ۲۲ قانون داوری سال ۱۹۹۹ اندونزی، هر یک از طرفین می‌تواند انتصاب داور را اگر دلایل کافی و ادله معتبر برای تردید در صداقت یا بی‌طرفی او وجود داشته باشد به چالش بکشد. همچنین، چنانچه یکی از طرفین بتواند ثابت کند که داور با یکی از طرفین یا وکلای آنان رابطه خانوادگی، مالی یا کاری دارد، انتصاب آن داور قابل اعتراض است.

- به منظور تسهیل دسترسی طرفین اختلاف به عدالت و توسعه نظام داوری در اندونزی، برخی نهادهای دولتی و انجمن‌های تجاری ابتکار ایجاد نهادهای داوری تخصصی‌تر را در پیش گرفتند؛ از جمله:

- **BASYARNAS (Badan Arbitrase Syariah Nasional):** نهاد داوری ملی شریعت، برای حل اختلافات طبق اصول فقه اسلامی،
- **BAPMI (Badan Arbitrase Pasar Modal Indonesia):** نهاد داوری بازار سرمایه اندونزی، برای حل اختلافات در بازارهای مالی،
- **BAKTI (Badan Arbitrase Perdagangan Berjangka Komoditi):** نهاد داوری معاملات آتی و کالا. در دو دهه گذشته، بیش از ۱۰ نهاد داوری جدید در اندونزی تأسیس شده و این روند همچنان ادامه دارد. انگیزه اصلی از ایجاد این نهادها، تمایل جوامع محلی به داشتن داورانی از میان خودشان با تجربه و تخصص در حوزه‌های خاص بوده است.
- با توجه به افزایش تعداد نهادهای داوری به‌ویژه در بخش مالی، در ۲۲ سپتامبر ۲۰۲۰، اداره خدمات مالی اندونزی (**OJK**) تصمیم گرفت تا یک نهاد واحد به نام **Lembaga Alternatif Penyelesaian Sengketa – OJK (LAPS-OJK)** ایجاد کند تا تمامی انواع اختلافات مالی را از طریق داوری و روش‌های جایگزین حل اختلاف (**ADR**) رسیدگی کند. این ابتکار موجب شد که تمام نهادهای داوری و **ADR** پیشین در بخش مالی، در قالب یک نهاد واحد ادغام شوند. در نتیجه، به دلیل کثرت نهادهای داوری، امروزه بسیاری از طرفین اختلاف در اندونزی نسبت به داوری نهادی (**Institutional Arbitration**) بدبین شده‌اند و تمایل بیشتری به داوری موردی (**ad hoc arbitration**) دارند. این تمایل ناشی از نگرانی نسبت به تشریفات خشک و سیاست‌های سختگیرانه نهادهای داوری و نیز تردید درباره کیفیت خدمات و کارکنان نهادها در مقایسه با هزینه‌های بالای داوری است.

منابع :

- Indonesia Arbitration Guide
- IBA Arbitration Committee
- Guide to Dispute Resolution and Governing Clauses in Indonesia Related Contracts
- Asia Dispute Review